

Олексій Крук,

студент 1 курсу юридичного факультету Волинського
національного університету імені Лесі Українки

Правовий статус особи*

Актуальність теми правовий статус особи полягає у вивченні і розумінні того, які права, обов'язки та відповідальність притаманні кожній особі в суспільстві. Це важлива тема для розуміння правових механізмів, що регулюють взаємовідносини між людьми та державою, а також для визначення статусу особи як суб'єкта права. Вивчення цієї теми дозволяє аналізувати та оцінювати правовий захист і гарантії, які надаються громадянам і юридичним особам, що є важливим аспектом для забезпечення справедливості, порядку та законності в суспільстві.

Ключові терміни: правовий статус особи, структура правового статусу особи, загальний (конституційний) правовий статус особи, спеціальний правовий статус особи, індивідуальний правовий статус особи,

Правовий статус особи - юридично закріплене становище людини в державі, відповідно до якого особа як суб'єкт права вступає у правовідносини, а отже координує свою діяльність і поведінку в суспільстві [1, с. 100].

Правовий статус особи визначає та закріплює її правове положення в суспільстві шляхом встановлення прав, свобод та обов'язків. Цей статус цілеспрямовано регулює взаємодію між людьми та формує організовані відносини між особою, суспільством та державою. [2, с. 207].

Встановлення основ правового статусу особи в Конституції України розпочало процес формування нового типу правової культури як для держави, так і для її громадян. Принципи правового статусу особи, які розвиваються поза межами конституційного статусу, додають йому значення, що вимагає реальних змін у нашому суспільстві. Це стимулює зростання наукового інтересу конституціоналістів до джерел, природи та правової цінності основних принципів конституційного статусу особи. [3, с. 4-5].

Правовий статус фізичної особи ґрунтується на вченні про свободу, яке містить наступні ціннісні принципи:

- усі люди народжуються вільними, і жодна особа не може позбавити їх їхніх природних прав. Головний обов'язок сучасної держави полягає в забезпеченні реалізації, захисту та охорони цих прав;

- свобода особи означає можливість здійснювати будь-які дії, які не завдають шкоди іншим особам;

---

* Наукова керівниця - доцентка кафедри теорії та історії держави і права Ольга Юхимюк

- межі свободи визначаються законом, який відповідає праву і природним правам людини. Право має бути достатньою мірою свободи для повного самовираження особи;

- обмеження прав може мати місце лише з метою сприяння загальному добробуту в демократичному суспільстві та уникнення шкоди суспільству, державі та іншим громадянам;

- суспільство, забезпечуючи свободу особи, повинно уникати анархії, беззаконня, порушень прав і законних інтересів інших громадян, а також державної сваволі. Ці принципи є основою принципу верховенства права. [4, с. 276].

Гарантії виконання прав і обов'язків мають значний вплив на зміст і соціальне значення правового статусу особи. Без створення державою умов для реалізації прав і свобод, вони лишаються лише деклараціями. Загальносоціальні (економічні, політичні, ідеологічні тощо) та спеціально-соціальні (юридичні) гарантії є ключовими факторами для реалізації правового статусу особи, не являючись окремими елементами його структури.

Юридична відповідальність є невід'ємною частиною правового статусу, особливо важливою при розгляді спеціального статусу посадової особи. Важливість юридичної відповідальності не виключається через її вторинність щодо суб'єктивного юридичного обов'язку; вона повинна розглядатися як важливий складовий елемент правового статусу [5, с. 379-380].

Теорія права розрізняє три типи правових статусів особи:

1. Загальний статус (конституційний) - це правовий статус особи, який визначений у конституції та законах і є однаковим для всіх незалежно від національності, релігійних переконань чи соціального стану. Його особливості полягають у стабільності, визначеності, рівності прав та обов'язків перед законом для всіх громадян, і він є основою для набуття конкретних прав та обов'язків.

2. Спеціальний статус - це статус особи як представника певної соціальної групи, що має певні особливі права та обов'язки, залежно від її соціального статусу чи потреб. Цей статус може доповнювати чи обмежувати загальний правовий статус і змінюється залежно від змін у житті особи.

3. Індивідуальний статус - це правовий статус конкретного індивіда, який враховує його особисті характеристики, такі як вік, стать, родинний стан, стан здоров'я, релігійні переконання тощо. Цей статус є персоналізованим і змінюється відповідно до змін у житті конкретної особи.

На практиці, ці три типи статусів особистості є нерозривними. Вони всі базуються на статусі людини, який визначається міжнародними правами людини. У кожного громадянина є один загальний правовий статус, але існує

безліч спеціальних статусів, які відрізняються в залежності від соціальних чи інших особливостей, а також індивідуальні статуси, які є унікальними для кожної особи. [1 с. 102].

Отже, вивчення правового статусу особи є важливою складовою для розуміння правової системи сучасного суспільства. Встановлення основ правового статусу в Конституції України відкриває шлях до формування нового типу правової культури та сприяє зростанню інтересу до правових норм та принципів, що регулюють правовий статус особи. Дослідження цієї теми розкриває не лише юридичні аспекти, але й соціальні та культурні виміри, які визначають правовий статус особи як важливий елемент правопорядку і гарантію захисту прав і свобод кожного громадянина.

Література

1. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права, навчальний посібник Львів 2020 268 с.
2. Волинка К. Г. Теорія держави і права, навчальний посібник Київ 2003 239 с.
3. Громовчук М.В. Правовий статус особи: загальні нормативістські засади. *Порівняльно-аналітичне право*. Url: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/46472/1/50.pdf>
4. Стрельбицька Л. М.. Теорія держави і права, навчальний посібник Київ 2016. 332 с.
5. Скакун О.Ф Теорія держави і права, підручник. Харків, 2001. 656 с.

---

* Наукова керівниця – доцентка кафедри теорії та історії держави і права Ірина Єрмоленко

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

Рада аспірантів юридичного факультету

Студентська організація юридичного факультету

Студентський науковий гурток
«Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

09 травня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 09 травня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 215 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**